

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата юридичних наук, доцента Ірини Геннадіївни Бухтіярової
на дисертацію Юлії Валеріївни Коваленко
на тему «Адміністративно-правові засади забезпечення гендерної рівності в
Міністерстві внутрішніх справ України», представлену до захисту у
спеціалізовану вчену раду Національної академії внутрішніх справ на
здобуття ступеня доктора філософії
зі спеціальності 081 – Право

Актуальність теми дослідження. Актуальність дослідження зумовлена тим, що забезпечення гендерної рівності є одним із ключових напрямів розвитку демократичної, соціальної та правової держави. У сучасних умовах трансформації публічного управління в Україні, зокрема в системі Міністерства внутрішніх справ України, питання реалізації принципу гендерної рівності набуває особливої актуальності. Це зумовлено як міжнародними зобов'язаннями України у сфері прав людини, так і необхідністю створення ефективного, справедливого та інклюзивного механізму державної служби. Окрім гармонізації з європейським законодавством, України взяла на себе міжнародні зобов'язання, ратифікувавши ключові міжнародні документи — зокрема Конвенцію ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (CEDAW) та Резолюції Ради Безпеки ООН №1325 «Жінки, мир, безпека». Водночас, у зв'язку з триваючим воєнним станом, жінки відіграють дедалі активнішу роль у правоохоронній сфері та суспільстві в цілому, що потребує реформування зазначеної сфери, де забезпечення гендерної рівності розглядається як один із ключових напрямів демократичного контролю, інституційної ефективності та запобігання дискримінаційним практикам.

Із прийняттям у 2005 році Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», а також низки інших нормативно-правових актів, зокрема відомчого рівня, в Україні було започатковано процес системного формування національного механізму забезпечення гендерної рівності. Зокрема, перед Міністерством внутрішніх справ України поставлено низку важливих завдань щодо інтеграції гендерного підходу у діяльність керівництва, особового складу, структурних підрозділів, місій, операцій, а також освітніх установ із

специфічними умовами навчання, що належать до сфери управління МВС України.

Як і в багатьох інших державах, в Україні, попри досягнуті позитивні результати, існують певні проблеми, зумовлені, зокрема, недостатнім розумінням гендерної термінології, стійкістю гендерних стереотипів і упереджень, що ускладнюють впровадження гендерно чутливої політики в повсякденну практику Міністерства внутрішніх справ України. Недостатній рівень наукового обґрунтування гендерної рівності в Міністерстві внутрішніх справ України, недосконалість механізмів забезпечення гендерної рівності в Міністерстві внутрішніх справ України та необхідність створення безбар'єрного та інклюзивного середовища зумовили необхідність комплексного вивчення та дослідження адміністративно-правового забезпечення гендерної рівності в Міністерстві внутрішніх справ України.

У зв'язку з цим виникає нагальна потреба у ґрунтовному правовому аналізі чинного адміністративного законодавства, процедур та інституційних механізмів, що регулюють реалізацію гендерної політики в системі МВС України, а також у формуванні ефективних підходів до їх удосконалення.

З огляду на це, обрана Ю.В. Коваленко тема дисертаційного дослідження «Адміністративно-правові засади забезпечення гендерної рівності в Міністерстві внутрішніх справ України» є досить актуальною, оскільки присвячена важливим питанням сьогодення впровадження політики гендерної рівності у діяльність органів виконавчої влади. Крім того, варто додати, що представлена на рецензування тема, незважаючи на її актуальність, недостатньо опрацьована вітчизняними науковцями, в тому числі на рівні дисертаційних досліджень. Таким чином, дисертація Ю.В. Коваленко є одним з перших комплексних досліджень з питань адміністративно-правових засад забезпечення гендерної рівності в Міністерстві внутрішніх справ України.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача. Науковий рівень і публікації здобувачки на підставі аналізу та порівняння між собою за змістами є взаємовідповідними та відображають зміст і сутність однієї

наукової проблематики, що безперечно свідчить про глибоке й ґрунтовне опрацювання теми, її об'єкта й предмета. Вступ характеризується високим рівнем аргументації щодо необхідності опрацювання основних структурних елементів дисертації, вказується їх взаємопов'язаність та компліментарність одне відносно одного, аналіз змісту, висновків до кожного розділу та загальних висновків до роботи свідчить про правильність вибору інструментарію наукового дослідження, його влучність та можливість викладу шляхів розв'язання основних проблем саме завдяки високому науковому рівню відповідної дисертаційної праці.

Основні наукові результати дисертаційної роботи опубліковано в дев'яточ наукових працях, серед яких дві наукові статті - у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових з юридичних наук, одна стаття в міжнародному фаховому виданні та шість тез наукових доповідей на науково-практичних заходах.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях. Низка положень, висновків, пропозицій і рекомендацій, що викладені в дисертаційному дослідженні Ю.В. Коваленко, отримано вперше або суттєво вдосконалено. Вони мають достатній ступінь наукової новизни. Наукова новизна отриманих результатів впливає з актуальності теми дослідження. Вона полягає також у тому, що сама кваліфікаційна наукова праця присвячена актуальним і малодослідженим питанням адміністративно-правових засад забезпечення гендерної рівності в Міністерстві внутрішніх справ України. Так, здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано нове розв'язання наукового завдання, що полягає у виробленні адміністративно-правових засад забезпечення гендерної рівності в Міністерстві внутрішніх справ України.

Вперше сформульовано періоди становлення та трансформації гендерної рівності в Україні та визначено поняття «принципів гендерної рівності в Міністерстві внутрішніх справ України» як фундаментальних засад імперативного характеру, дотримання яких забезпечує функціонування органу відповідно до європейських стандартів. З метою вдосконалення адміністративно-правових засад

забезпечення гендерної рівності в Міністерстві внутрішніх справ України, запропоновано зміни та доповнення до нормативно-правових актів, які регулюють діяльність щодо забезпечення гендерної рівності в МВС України, а саме: Законів України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні»

У роботі обгрунтовано нагальну потребу в удосконаленні адміністративно-правових засад забезпечення гендерної рівності в Міністерстві внутрішніх справ України крізь призму викликів сьогодення та активних євроінтеграційних прагнень, що співмірно впливають на реалізацію державної політики щодо гендерної рівності.

У дисертаційному дослідженні сформульовано низку положень, що мають важливе значення для науки адміністративного права та діяльності Міністерства внутрішніх України України.

Таким чином, дисертаційне дослідження Ю.В. Коваленко здійснене на високому теоретичному та методологічному рівнях. Висновки, положення, рекомендації та пропозиції дисертації, відповідають вимогам Положення на здобуття ступеня доктора філософії, є обгрунтованими та логічними, мають достатній ступінь наукової новизни і практичне значення.

Наукова обгрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Обгрунтованість положень, висновків, рекомендацій і пропозицій дисертаційного дослідження Ю.В. Коваленко не викликають жодних сумнівів. Вони логічно слідує із тексту дисертаційного дослідження та базуються на власних судженнях автора, зібраних матеріалах, їх аналізі та узагальненні. Пропозиції, запропоновані дисертанткою, стосовно вдосконалення адміністративно-правових засад забезпечення гендерної рівності в Міністерстві внутрішніх справ України мають важливе теоретичне та практичне значення.

Дисертаційне дослідження узгоджується з основними положеннями Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, ратифікованої Законом України від 16 вересня 2014 року № 1678-VII; Концепції комунікації у сфері

гендерної рівності, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2020 року № 1128; Державної соціальної програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2021 року № 145; Національної стратегії про створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2021 року № 366-р; Стратегії забезпечення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків на період до 2030 року та операційного плану з її реалізації на 2022–2024 роки, схваленої та затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2022 року № 752-р; Плану заходів Міністерства внутрішніх справ України з виконання завдань операційного плану з реалізації Державної стратегії забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року на 2022–2024 роки, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30 листопада 2022 року № 785; Плану заходів Міністерства внутрішніх справ України з реалізації Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 року, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 01 червня 2023 року № 444; Національної стратегії подолання гендерного розриву в оплаті праці на період до 2030 року та операційного плану заходів з її реалізації на 2023–2025 роки, схваленої та затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2023 року № 815-р. Тема дисертації затверджена Вченою радою Національної академії внутрішніх справ 29 листопада 2022 року (протокол № 15).

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності. Результати наукового пошуку, що виносяться на захист, отримані завдяки застосуванню комплексу загальнонаукових і спеціальних методів, зокрема діалектичний, історико-правовий, структурно-функціональний, порівняльно-правовий, структурно-логічний, статистичний та документального аналізу, моделювання тощо.

Методологічну основу дисертаційної праці складають класичні та сучасні

концепції становлення та розвитку адміністративного права на основі вчень зарубіжних та вітчизняних науковців.

Авторка зазначає, що обрана методологія й відповідний концептуальний підхід, з урахуванням окреслених завдань і мети дослідження, амбітних цілей щодо розв'язання основних наукових завдань дозволили фундаментально підійти до питання тлумачення загально-правових і спеціальних категорій, окреслити всі необхідні елементи юридичних явищ і підкреслити не лише актуальність відповідної теми та виокремити й загострити увагу читача на найбільш проблемних питаннях, а й запропонувати ймовірні шляхи їх розв'язання найбільш ефективними інструментами.

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження. Теоретичне значення положень дисертаційного дослідження полягає в тому, що воно містить новітні визначення основних понять, термінів і явищ, що безпосередньо стосуються адміністративно-правових засад забезпечення гендерної рівності в Міністерстві внутрішніх справ України, а й з огляду на необхідність подальшого вдосконалення відповідних засад в межах науки адміністративного права.

Сформульовані в дисертаційному дослідженні положення, висновки, рекомендації та пропозиції впроваджено та може бути використано в:

у науково-дослідній сфері – для подальшого наукового опрацювання теоретико-прикладних проблем, пов'язаних із правовим забезпеченням дотримання гендерної рівності в Міністерстві внутрішніх справ України (акт Національної академії внутрішніх справ від 10 квітня 2025 року № 38-НД);

– у правотворчості – у процесі розроблення нових та вдосконалення чинних нормативно-правових актів, норми яких спрямовані на забезпечення гендерної рівності в Міністерстві внутрішніх справ України;

– у правозастосовній діяльності – для покращення практичної діяльності суб'єктів, які уповноважені здійснювати контроль за дотриманням гендерної рівності в Міністерстві внутрішніх справ України;

– в освітньому процесі – при підготовці та проведенні лекційних, семінарських і практичних занять зі здобувачами вищої освіти з

адміністративного права, публічної служби, публічного адміністрування (акт Національної академії внутрішніх справ від 9 квітня 2025 року № 37-ОД).

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому. Дисертація написана українською мовою, відповідає вимогам, що висуваються до підготовки такого виду робіт. Складається з анотації, вступу, трьох розділів, що охоплюють вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел, додатки. Загальний обсяг дисертації становить 239 сторінок, з них основного тексту – 183 сторінки. Список використаних джерел розміщено на 27 сторінках і налічує 258 найменувань.

Анотація у стислій формі містить основні тези дисертаційного дослідження, викладена українською та англійською мовами.

Розділ 1 «Теоретико-правові засади забезпечення гендерної рівності в Міністерстві внутрішніх справ України» складається з трьох підрозділів:

Підрозділ 1.1. «Генезис і трансформація гендерної рівності в Україні», присвячено ґрунтовному дослідженню генезису та трансформації гендерної рівності в Україні. Сформульовано періоди становлення гендерної рівності в Україні та запропоновано основні особливості визначених періодів.

Підрозділ 1.2. «Природа, особливості та принципи гендерної рівності в Міністерстві внутрішніх справ України», в якому визначено та охарактеризовано природу, особливості та принципи гендерної рівності в Міністерстві внутрішніх справ України. Запропоновано визначення принципу гендерної рівності в Міністерстві внутрішніх справ України та їх класифікація.

Підрозділ 1.3. «Державна політика щодо гендерної рівності в Міністерстві внутрішніх справ України», спрямований на визначення поняття «державної політики щодо гендерної рівності в Міністерстві внутрішніх справ України», виокремлення її характерних ознаки та шляхів реалізації.

Розділ 2 «Механізм адміністративно-правового забезпечення гендерної рівності в Міністерстві внутрішніх справ України» складається з трьох підрозділів:

Підрозділ 2.1. «Поняття, елементи та загальна характеристика механізму адміністративно-правового забезпечення гендерної рівності в Міністерстві

внутрішніх справ України», присвячений дослідженню та визначенню поняття та елементів адміністративно-правового забезпечення гендерної рівності в Міністерстві внутрішніх справ України. Сформульовано основні засади механізму забезпечення гендерної рівності, зокрема: механізм забезпечення принципу гендерної рівності є складовою цілісної системи забезпечення прав і свобод людини; виокремлено ознаками механізмів забезпечення гендерної рівності; інституційні елементи забезпечуються діяльністю організацій, які впливають на реалізацію гендерної рівності в суспільстві.

Підрозділ 2.2. «Нормативно-правове регулювання адміністративно-правового забезпечення гендерної рівності в Міністерстві внутрішніх справ», в якому надано детальну характеристику нормативно-правових актів регулювання адміністративно-правового забезпечення гендерної рівності в Міністерстві внутрішніх справ України та їх класифікацію. Надано пропозиції для розвитку конкретних ініціатив та програм з метою забезпечення гендерної рівності на місцевому рівні, що в цілому проектується й на систему МВС України.

Підрозділ 2.3. «Модель гендерної рівності в Міністерстві внутрішніх справ України: проблемні питання та шляхи вдосконалення» досліджує особливості Скандинавської моделі гендерної рівності, що дає можливість сформулювати основні моделі адміністративно-правового забезпечення гендерної рівності у Міністерстві внутрішніх справ України, це зокрема: 1) модель гендерної рівності у фінансуванні жінок та чоловіків під час їх професійної діяльності в Міністерстві внутрішніх справ України; 2) модель розширення прав і можливостей жінок в Міністерстві внутрішніх справ України; 3) модель протидії гендерній сегрегації в Міністерстві внутрішніх справ України; 4) модель протидії дискримінації в Міністерстві внутрішніх справ України; 5) модель протидії стигматизації у зв'язку з інвалідністю в Міністерстві внутрішніх справ України; 6) модель протидії сексуальним домаганням на робочому місці в Міністерстві внутрішніх справ України.

Розділ 3 «Шляхи удосконалення адміністративно-правового забезпечення гендерної рівності в Міністерстві внутрішніх справ України» складається з двох підрозділів:

Підрозділ 3.1. «Міжнародний досвід щодо адміністративно-правового забезпечення гендерної рівності в правоохоронній сфері», в межах якого проаналізовано зарубіжний досвід адміністративно-правового забезпечення гендерної рівності в правоохоронній сфері.

Підрозділ 3.2. «Перспективні напрямки удосконалення адміністративно-правового забезпечення гендерної рівності в Міністерстві внутрішніх справ України», присвячений виокремленню перспективних напрямків удосконалення адміністративно-правового забезпечення гендерної рівності в Міністерстві внутрішніх справ України.

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці. Отримані результати дисертаційного дослідження Ю.В. Коївленко на тему «Адміністративно-правові засади забезпечення гендерної рівності в Міністерстві внутрішніх справ України» доречно використовувати для підвищення рівня правової культури та правосвідомості працівників МВС України; в освітньому процесі закладів вищої освіти, науково-дослідних розробках наукових установ, при підготовці наукових праць, плануванні досліджень за цим напрямом.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача. У цілому позитивно оцінюючи кваліфікаційну наукову працю, необхідно звернути увагу на окремі дискусійні питання, що потребують додаткової аргументації, пояснень у ході публічного захисту або спрямовані на їх врахування в подальшій науковій роботі, зокрема:

1. Авторка у 1 розділі дисертації ґрунтовно досліджує державну політику щодо забезпечення гендерної рівності в Міністерстві внутрішніх справ України. Так запропоновано удосконалене поняття державної політики та сформоване власне визначення поняття «державної політики щодо забезпечення гендерної рівності в МВС». Однак у роботі не достатньо висвітлено на що

спрямована державна політики щодо забезпечення гендерної рівності в МВС України.

2. У 3 розділі авторка досліджує міжнародний досвід щодо адміністративно-правового забезпечення гендерної рівності в правоохоронній сфері. Вами обрано достатня кількість країн для дослідження, але для удосконалення адміністративно-правового забезпечення гендерної рівності в Міністерстві внутрішніх справ України Ви формували на підставі досвіду таких країн, як: США, Канади та Швеції. Поясніть чому?

Разом з тим, наведені вище зауваження та пропозиції в основному мають дискусійний характер і слугують підставою для плідної та конструктивної наукової дискусії під час публічного захисту дисертаційної роботи й не впливають на високу наукову цінність дисертаційного дослідження. За своєю актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю та практичною значущістю отриманих результатів робота є суттєвим внеском у науку філософію права.

Відсутність порушень академічної доброчесності. Під час рецензування дисертаційного дослідження й опрацювання наукових публікацій Ю.В. Коваленко фактів порушень академічної доброчесності не виявлено. Дисертація є оригінальною, самостійно виконаною працею.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам. Дисертаційна робота Юлії Валеріївни Коваленко на тему «Адміністративно-правові засади забезпечення гендерної рівності в Міністерстві внутрішніх справ України», подана на здобуття ступеня доктора філософії, є комплексним, цілісним і завершеним науковим дослідженням.

За актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною значущістю здобутих дисертантом результатів, дисертація відповідає спеціальності 081 – Право та вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 р. № 261, Наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 р. № 40 і

Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її авторка – Коваленко Юлія Валеріївна — на підставі прилюдного захисту заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 – Право зі спеціальності 081 – Право.

Рецензент:

доцент кафедри адміністративно-правових дисциплін
Навчально-наукового інституту
права та психології
Національної академії внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент

Ірина БУХТІЯРОВА

*Людмила засвідчую
Гайбівець відомим
роботи з кваліфікацій
експерта ІЗВЗ
майстр поліції*

